

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS GRUPĖ

IŠVADA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS
RESPUBLIKAI IŠ PRISITAIKYMO PRIE „BREXIT’O“ REZERVU SKIRTŲ LĖŠŲ
ADMINISTRAVIMO“ PROJEKTO**
TAP Nr. 22-342; TAIS Nr. 22-3236(2)

2022-04-29 Nr.NV-1161

Vilnius

Įvertinę Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikai iš Prisitaikymo prie „Brexit’o“ rezervo skirtų lėšų administravimo“ projekto (toliau – Projektas) atitiktį įstatymams, Vyriausybės nutarimams bei teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Projekto teikime nurodoma, kad Prisitaikymo prie „Brexit’o“ rezervo (toliau – Rezervas) lėšoms administruoti nėra kuriama nauja valdymo ir kontrolės sistema, o remiamasi jau veikiančia 2014–2020 metų Europos Sąjungos struktūrinių fondų valdymo ir kontrolės sistema, todėl Projektu teikiamose tvirtinti Lietuvos Respublikai iš Prisitaikymo prie „Brexit’o“ rezervo skirtų lėšų administravimo taisyklėse (toliau – Taisyklės) neaprašomi veiksmai, kurie jau aprašyti 2014–2020 metų Europos Sąjungos struktūrinių fondų administravimą reglamentuojančiuose teisės aktuose, o teikiamos nuorodos į juos (tame tarpe Projektų administravimo ir finansavimo taisyklės, patvirtintas finansų ministro 2014 m. spalio 8 d. įsakymu Nr. 1K-316 (toliau – finansų ministro patvirtintos taisyklės)). Atkreiptinas dėmesys, kad Taisyklėse teikiamos ne tik nuorodos į finansų ministro patvirtintas taisykles, bet ir nurodomi konkretūs finansų ministro patvirtintų taisyklių punktai, kurių reguliavimui Taisyklėse formuluojamos išimtys (taip pat nustatomas kitoks teisinis reguliavimas), nustatoma šių punktų taikymo specifinė tvarka Rezervo atžvilgiu ir pan. Pažymėtina, kad remiantis teisės aktų hierarchijos principu, žemesnės galios teisės aktai priimami vadovaujantis aukštesnės galios teisės aktu, o ne atvirkščiai. Smulkūs procedūriniai veiksmai, kurie šiuo metu reglamentuojami finansų ministro lygmenyje, neturėtų būti perkelti į aukštesnį, Vyriausybės lygmenį. Remiantis sistemiškumo principu, teisės normos turi derėti

tarpusavyje, todėl pakeitus atitinkamas minėtų finansų ministro patvirtintų taisyklių nuostatas (2019 m. ir 2020 m. jos keistos po 6 kartus, 2021 m. – 2 kartus), Vyriausybė, derindama su finansų ministro nustatytuoju reguliavimu, turėtų keisti nutarimu tvirtinamas Taisykles taip pat. Atsižvelgiant į tai bei siekiant teisinio reguliavimo nuoseklumo, teisėkūros ekonomiškumo, Taisyklės (III skyrius, skirtas Rezervo lėšų administravimo tvarkai) peržiūrėtinos iš esmės (atkreipiant dėmesį į Taisyklių 47, 53, 57- 59, 61 - 63, 66, 67, 70, 72- 74, 76, 77, 79, 80, 84, 86, 87, 94, 95, 96 p.) jose atsisakant nuostatų, susijusių su finansų ministro patvirtintų taisyklių nuostatomis, kurios pagal savo esmę turėtų būti įtvirtintos finansų ministro lygmenyje.

Taip pat siekiant teisinio reguliavimo nuoseklumo, Taisyklių III skyrius ir Taisyklių priedai peržiūrėtini ir tuo aspektu, kad tos nuostatos, kurios yra analogiškos ES fondų lėšų administravimą reguliuojančioms nuostatomis, nustatytoms finansų ministro patvirtintose taisyklėse (pvz., VII skyriaus 37 skirsnis, 2, 4 priedai), bei atsižvelgiant į jų turinio pobūdį turėtų būti taip pat nustatytos finansų ministro lygmenyje.

2. Remiantis Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų, patvirtintų teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 1R-298 „Dėl Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų patvirtinimo“ (toliau – Rekomendacijos), 19 p., kai teisės aktu tvirtinami dokumentai, teisės akto pavadinimas (antraštė) turi atitikti juo tvirtinamų dokumentų pavadinimą. Atsižvelgiant į tai, bei remiantis Projekto 1 p. tikslintina Projekto antraštė.

3. Remiantis Nuorodų į Europos Sąjungos teisės aktus teikimo teisės aktuose reikalavimų aprašo, patvirtinto teisingumo ministro 2020 m. kovo 6 d. įsakymu Nr. 1R-72 „Dėl Nuorodų į Europos Sąjungos teisės aktus teikimo teisės aktuose reikalavimų aprašo patvirtinimo“ (toliau – Nuorodų aprašas) 2.2 ir 3.2 p., tikslintina Projekto preambulė, vietoje „vadovaudamasi“ nurodant „įgyvendindama“.

4. Atsižvelgiant į tai, kad Taisyklių 2.1 p. apibrėžiamoje „audito institucijos“ sąvokoje vadinamos šios institucijos atsakomybių ribos nesutampa su 2021 m. spalio 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2021/1755, kuriuo sukuriamas prisitaikymo prie „Brexit'o“ rezervas (toliau – Reglamentas), 14 str. 4 d. audito institucijai priskirtomis atsakomybėmis (pvz., Reglamente nustatyta atsakomybė atlikti finansuotų priemonių auditą, kas nenurodoma Taisyklėse), bei siekiant tinkamo Reglamento įgyvendinimo, Taisyklių 2.1 p. tikslintinas, atsisakant konkrečių audito institucijos atsakomybės sričių vardinimo, vietoje to, pateikiant nuorodą į Reglamento 14 str. 4 d. (žr. analogiją su Taisyklių 2.12 p.).

5. Remiantis Nuorodų aprašo 7 ir 15 p., Taisyklių 2.4 p. ir kituose punktuose teiktina nuoroda į sutrumpintą 2021 m. spalio 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2021/1755, kuriuo sukuriamas prisitaikymo prie „Brexit’o“ rezervas, pavadinimą.

6. Atsižvelgiant į tai, kad ES reglamentai privalomi visa apimtimi ir tiesiogiai taikomi visose valstybėse narėse, o valstybės privalo užtikrinti jų veikimą ir imtis veiksmų reglamentų numatytiems įpareigojimams įvykdyti, atsisakyta Taisyklėse nustatomų perteklinių Reglamento nuostatas atkartojančių nuostatų (tam tikrais atvejais ir netiksliai atkartojančių), pvz., Taisyklių 5.2 p. (Reglamento 14 str. 1 d. c) p.), Taisyklių 5.9, 9.18, 13.9 p. (Reglamento 14 str. 3 d. g) p.), 15.7 p. (Reglamento 14 str. 4 d.) atitinkamų nuostatų, vietoje to, pateikiant nuorodas į atitinkamas Reglamento nuostatas.

7. Atsižvelgiant į tai, kad ministras *tvirtina* teisės aktus (įsakymus), tikslintinas Taisyklių 5.3.1 p., kuriame teikiama nuoroda į *dokumentų* tvirtinimą. Atitinkamai įvertintinas ir Taisyklių 6.1 p.

8. Siekiant teisinio aiškumo, tikslintinas Taisyklių 5.3.4 p., nustatant, kokiais kriterijais (kur nustatytais) remiantis vadovaujančiosios institucijos atsakomybe tam tikros funkcijos galėtų būti pavestos ministerijai ir įgyvendinančiajai institucijai.

9. Siekiant teisinio aiškumo, Taisyklių 5.4 p. pirmojoje pastraipoje atskleistina, kokios institucijos laikomos valdymo ir kontrolės sistemos institucijomis (šiuo aspektu tikslintinas ir Taisyklių 9.1 p., nurodant, kas laikytina *atsakingomis institucijomis* (atitinkamai ir kitos nuostatos, pvz., 11.1 p.).

10. Taisyklių 5.4.2 p., siekiant teisinio reguliavimo aiškumo, nurodytina, kur nustatyti projektų *atrankos kriterijai* ir *bendrieji reikalavimai* turimi omenyje (šiuo aspektu tikslintini ir Taisyklių 7.1, 9.2 p. pirmoji pastraipa, 9.2.2, 9.2.3, 9.2.4 p.). Jei jais suprantami Taisyklių 24 p. nustatyti bendrieji reikalavimai ir Taisyklių 26 p. nustatytas specialusis projektų atrankos kriterijus, minėtos nuostatos atitinkamai tikslintinos, taip pat pateikiant nuorodas į šiuos Taisyklių punktus (šiuo aspektu tikslintini taip pat ir kiti Taisyklių punktai, pvz., 64.2, 69 p.).

11. Atsižvelgiant į Taisyklių 11.9 p. numatytą tvirtinančiosios institucijos funkciją informavimo apie Rezervą srityje, įvertintinas poreikis Taisyklių 5.12 p. nurodytą vadovaujančiosios institucijos funkciją dėl koordinavimo pildyti nuostata ir dėl *tvirtinančiosios* institucijos veiksmų šiose srityje koordinavimo. Atitinkamai įvertintinas ir Taisyklių 97 p. tikslinimo poreikis.

12. Siekiant teisinio reguliavimo nuoseklumo, Taisyklių 6.3 p. tikslintinas jame vietoje „arba“ nurodant „ir (arba)“ (atitinkamai ir Taisyklių 12.2 p.) pagal Taisyklių 9.3.3 ir 16.2 p. analogiją.

13. Remiantis Rekomendacijų 76 p. (vengiama pateikti nekonkrečių nuorodų į teisės aktus; prireikus pateikti nuorodą į nekonkrečius teisės aktus, reikia paminėti bent sritį) tikslintina Taisyklių 6.6. p. nuostata „teisės aktų nustatyta tvarka“. Atitinkamai tikslintinos ir kitos Taisyklių nuostatos, pvz., 9.3.5 p., 46.5, 91 p.

14. Taisyklių 7.1.3 p. nustatoma, kad ministerija daro ir tvirtina iš Rezervo lėšų *siūlomų bendrai finansuoti valstybės projektų* sąrašus. Atsižvelgiant į tai, kad Taisyklių 2.5 p. yra apibrėžta sąvoka „iš Lietuvos Respublikai iš Prisitaikymo prie „Brexito“ rezervo skirtų lėšų finansuojamas projektas (toliau – projektas)“, šis ir (arba) Taisyklių 7.1.3 p. papunktis tikslintini (atitinkamai ir Taisyklių 18 p., papildomai atskleidžiant „valstybės projektų planavimo būdo“ turinį), arba Taisyklių 2 p. pildytinas nauja (-omis) sąvoka (-omis).

15. Siekiant teisinio aiškumo, tikslintinas Taisyklų 7.7 p., nurodant, remiantis kokia tvarka ministerija priima sprendimus dėl negrąžintos Rezervo lėšų sumos padengimo (šiuo aspektu tikslintini ir Taisyklių 9.2.4, 9.15 p.).

16. Atsižvelgiant į 2.11 p. apibrėžtą *tvirtinančiosios institucijos* sąvoką, atitinkamai pildytinas Taisyklių 11.2.1 p., nurodant, kak tvirtinančioji institucija paraišką dėl finansinės išmokos taip pat ir tvirtina.

17. Siekiant teisinio aiškumo, Taisyklių 16.3 p. tikslintinas, atsisakant teisiškai neapibrėžto perteklinio žodžio „tinkamai“. Atitinkamai tikslintinos ir kitos Taisyklių nuostatos, pvz., 11.2.2, 19.1, 24.5, 46.5, 110.2 p.

18. Taisyklių 17 p., siekiant teisinio aiškumo, tikslintinas, nurodant koku teisės aktu ir kokio subjekto patvirtintos Rezervo priemonės turimos omenyje.

19. Siekiant teisinio aiškumo bei atsižvelgiant į Taisyklių 28 p. reguliavimą, Taisyklių 24 p. tikslintinas, nustatant, kad projektai turi atitikti visus šiame punkte nurodytus reikalavimus.

20. Remiantis Taisyklių 18 p. į valstybės projektų sąrašą įtraukiami tik tie projektai, kurie atitinka 24.1 p. nustatytą reikalavimą. Atsižvelgiant į tai bei remiantis Reglamento 5 str. 1 d., pateiktinas pagrindimas dėl Taisyklių 24.1 p. nuostatos, kurioje įtvirtintas poreikis projektu prisidėti tik prie Reglamento 2 str. 1 d. nustatytų tikslų, nors tikslai yra numatyti taip pat ir Reglamento 2 str. 2 d. (vertinant kartu ir Taisyklių 24.4, 101 ir 102 p. reguliavimą). Šiuo aspektu įvertintinas ir Taisyklių 58.3 p., Taisyklių 1 priedas.

21. Siekiant teisinio aiškumo, atskleistinas nuostatos „projektas turi *atitikti konkrečią priemonę*“ turinys – ar projektas turi *įgyvendinti* tą priemonę (ar šioje nuostatoje turimos omenyje Taisyklių 17 p. nurodytos Rezervo priemonės ar kitos?), *sutapti* su ta priemone ar dar kt. (šiuo aspektu įvertintinas ir Taisyklių 1 priedas). Be to, atsižvelgiant į Taisyklių 17, 21, 22 p. reguliavimą, įvertintinas poreikis nustatyti pareigą ministerijai savo strateginiame plane suplanuoti šioje nuostatoje minimas priemones.

22. Siekiant teisinio aiškumo, bei atsižvelgiant į tai, kad „priemonių“ sąvoka minima ir kituose Taisyklių punktuose, pvz., 24.2 p., tikslintinas Taisyklių 26 p., atskleidžiant, kokios priemonės turimos omenyje šioje nuostatoje. Šiuo aspektu įvertintinas ir Taisyklių 1 priedas.

23. Atsižvelgiant į Reglamento II priedo 18.7 p. nurodytą stebėsenos rodiklį, įvertintina, ar Taisyklių 31.1 p. neturėtų būti papildytas veiklomis, nurodytomis Taisyklių 21.1.4 p. (gyvūninės kilmės produktų siuntų kontrolės, sertifikavimo pritaikymas ir *padidėjusių srautų valdymas*). Atitinkamai įvertintina, ar Taisyklių 31.2 p. neturėtų būti papildytas veiklomis, nurodytomis Taisyklių 21.1.3 p. (fitosanitarinio tikrinimo, sertifikavimo pritaikymas ir padidėjusių kontrolės srautų valdymas), atsižvelgiant į Reglamento II priedo 18.8 p. nurodytą stebėsenos rodiklį.

24. Atsižvelgiant į tai, kad Taisyklių 31.3 p. nurodyti stebėsenos rodikliai būtų nustatyti valstybės projektų sąrašė (ne Reglamento II priede), koreguotina 31 p. pirmoji pastraipa.

25. Taisyklių 40 p. pirmoji pastraipa tikslintina, atsisakant Vyriausybės lygmens teisės aktams nebūdingų, smulkius procedūrinius veiksmus apibūdinančių nuostatų „skiltyje „Dokumentai“, pasirinkus dokumento tipą „Paraiškų priedų formos““. Šiuo aspektu įvertintinos ir kitos Taisyklių nuostatos, pvz. 59 p. (jame nustatomas analogiškas reguliavimas šiuo metu yra įtvirtintas finansų ministro patvirtintose taisyklėse).

26. Taisyklių III skyriaus pirmojo skirsnio pavadinimas suponuoja tai, kad jis skirtas nustatyti projektų finansavimo sąlygas. Atsižvelgiant į tai, Taisyklių 39-44 p., kurie nesusiję su minėtu reguliavimu, yra ne šio skirsnio reguliavimo dalykas. Be to, Taisyklių 44 p., kuris nustato, kad jei šis skirsnis *keičiamas* jau atrinkus projektus, *pakeitimai* taikomi ir įgyvendinamiems projektams, jei tokie pakeitimai nepablogina projektų finansavimo sąlygų, yra ir ne šio Projekto reguliavimo dalykas, nes skirtas pereinamosioms nuostatoms, susijusioms su jau priimto Projekto būsimu pakeitimu.

27. Remiantis Nuorodų aprašo 19 p. (teisės aktuose, kuriais ES teisės aktai neįgyvendinami, nurodomas pirminis ES teisės aktas ir pažymima, kad ES teisės aktas nurodomas *su visais pakeitimais*), tikslintinas Taisyklių 48.12 p., kadangi jame nurodytas reglamentas buvo ne vieną kartą keistas.

28. Atsižvelgiant į tai, kad Taisyklių III skyrius skirtas Rezervo lėšų administravimo *tvarkai*, o Taisyklių 55 p. aptariama ne tvarka, o vadovaujančios institucijos *funkcijos*, susijusios su informacinių sistemų pritaikymu, šio punkto nuostata perkeltina į Taisyklių II skyriaus 5 p.

29. Siekiant teisinio aiškumo, Taisyklių 56 p. tikslintinas, nurodant, kokio subjekto ir koku teisės aktu sudaryta 2014–2020 metų Europos Sąjungos struktūrinių fondų administravimo darbo grupė turima omenyje (šiuo aspektu tikslintinas ir Taisyklių 119 p.).

30. Atsižvelgiant į Taisyklių 3 p. nuostatą, remiantis kuria Taisyklėse vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Reglamente, atsisakytina perteklinio Taisyklių 85 p. (ši pastaba taikytina ir Taisyklių 96.1 p., dėl jo santykio su Taisyklių 4 p.)

31. Siekiant teisinio reguliavimo aiškumo, Taisyklių 113 p. tikslintinas, nustatant, koku terminu Europos Komisijai teikiama patikslinta Rezervo įgyvendinimo ataskaita.

32. Atsižvelgiant į Taisyklių 9.18 p. nustatytą įgyvendinančiosios institucijos funkciją, Taisyklių 117 p. tikslintinas, jame nurodant atitinkamą, su dokumentų saugojimu susijusią, pareigą ir įgyvendinančiajai institucijai. Atitinkamai, atsižvelgiant į Taisyklių 9.3.2 ir 9.4 p., įvertintinas poreikis įgyvendinančiąją instituciją nurodyti ir Taisyklių 119 p.

33. Atsižvelgiant į Taisyklių 117, 119, 120, 122, 123 p. nuostatas, kuriose minimi dokumentai ir *duomenys*, tikslintinas Taisyklių 121 p., jame šalia dokumentų nurodant ir duomenis. Atitinkamai tikslintinas ir Taisyklių III skyriaus dvidešimt šeštojo skirsnio pavadinimas. Šiuo aspektu įvertintini ir Taisyklių 5.9, 7.9, 9.18, 11.10, 13.9 p.

34. Atsižvelgiant į Taisyklių 4 p. įvestą trumpinį „ministerija“, įvertintina, ar Taisyklių 122 p. vietoje „ministerijos“ neturėtų būti nurodyta „ministerija“.

Teisės grupės vyresnioji patarėja

Ieva Peciukonienė